

GILLES ȚOSTAZ PARISUL, DIN NOU ANGLOFIL

Spectacolele noi continuă să se înmulțească la Paris (în jur de o sută de noi producții pe lună) și în provincie, fără să se remarce însă tendințe cu adevărat noi, fără să se afirme idei și forme surprinzătoare. În mod paradoxal, în această pletoară de noutăți franțuzești teatrul englezesc este acela care funcționează cel mai bine.

Unul dintre succesele stagiunii este o piesă de James Saunders, **Era bine** la Teatrul La Bruyère. Originalitatea ei constă în primul rând în faptul că e contemporană. Iată în fine o piesă care vorbește despre noi, despre timpurile noastre - murmură în cor publicul și

ziariștii. Într-adevăr, ea tratează o situație foarte actuală: Londra primind exilați cehi și toată confuzia de sentimente și de opinii ce poate decurge din asta. Personajele lucrează la un post de radio internațional. Una dintre producătoare este părăsită de soțul ei, devenit homosexual. Ea seduce un ceh instalat la Londra, destul de vîrstnic, lipsit de mijloace. Povestea lor de dragoste durează puțin. Femeia îi va prefera un ceh mai tînăr, amantul soțului ei!

Nu, nu este un vodevil. Căci Saunders ne arată că din aceste jocuri toată lumea iese cu sufletul rătat. Regizorul Stephan Meldegg a montat piesa într-o manieră foarte discretă, traducînd sentimente fără stridențe, într-un soi de fatalitate în același timp blîndă și teribilă. Actorii sînt formidabili: Béatrice Agenin este sublimă în exprimarea disperării; Maurice Garrel și Stéphane Freiss (care a obținut premiul "Molière" pentru debut) au luat lecții pentru a imita accentul și deformațiile ligvistice ale emigranților cehi și sînt perfecți în registre opuse - tandru pentru cel dinții, tăios pentru celălalt. Da, o piesă frumoasă, prezentată în forma ei autentică, spre deosebire de Londra unde, prin intermediul producătorului, s-au impus modificări, pentru ca publicul să nu fie șocat: a dispărut, astfel, sinuciderea unuia dintre personaje!

Acest "val" englezesc se regăsește în programul lui Jorge Lavelli care, la al său Théâtre de la Colline, prezintă un diptic Steven Berkoff, cu o reluare, **Greek** (care, acum doi ani, a fost un foarte frumos spectacol, de o mare violență literară și scenică), și cu un text inedit, **Kvetch**. Și în revenirea lui Tom Stoppard, de două ori pe afiș de la începutul anului: o tînără echipă, Dix- Huit Theatre, a produs o nouă montare a piesei **Rosencrantz și Guildenstern sînt morți** (nu foarte convingătoare, dar bine primită de public), iar Georges Wilson, fostul succesor al lui Vilar la conducerea TNP și aflat de 15 ani în fruntea Teatrului de l'Oeuvre, a pus de cuînd în scenă o piesă inedită în Franța, **Duminicile domnului Riley** (traducere foarte îndepărtată de titlul original, **Enter A Free Man**).

Nu foarte revoluționar acest recent Stoppard, în care un bătrîn își părăsește în fiecare sîmbătă soția și fiica pentru o libertate pe care o anunță definitivă, apoi sfîrșește prin a se întoarce acasă visînd iarăși la o libertate pe care nu o va cunoaște niciodată. E o fabulă foarte clasică, de o fantezie temperată, amintind în mod curios de operele morale și agreabile din anii '50. Dar Georges Wilson este un actor răscolitor prin omenesc, care renunță aici la orice mijloace facile și ne atinge drept în inimă.

Cam afit despre englezii jucați la Paris! În ceea ce privește teatrele naționale, administratorul general al Comediei Franceze,

foto: delahaye

pandora de Jean-Christophe Bailly
(Laura Morante și Carlo Brandt)

Jacques Lassalle, a montat un spectacol Molière combinînd o farsă puțin cunoscută, **Contesa d'Escarbagnas**, și **George Dandin**. Prima parte nu e chiar reușită, dar **Dandin** este de o cruzime foarte puternică și exactă. Întregul e mai interesant decît precedentul spectacol al primului nostru teatru național, **Calligula** de Camus, încredințat cineastului egiptean Youssef Chahine, care nu a ezitat să schimbe ordinea unor scene și replici și să amestece tiranii de ieri cu cei de azi (actorul principal, Jean-Yves Dubois, iese totuși cu fața curată, printr-o impetuoșitate foarte personală). La Chaillot, Jérôme Savary, ale cărui ultime realizări indicau un neliniștitor declin (unde dispăruse spiritul lui Grand Magic Circus?), pune în scenă un Shakespeare, **Noaptea regilor**. Miracol! E bine! Gagurile sînt fericit găsite, fără a copleși totul, iar actorii - mult superiori față de cum sînt de obicei. Spectacolul împinge Iliria lui Shakespeare spre imageria otomană: există ieniceri, iar Olivia are podoabele și veșmintele unei orientale. Furia criticilor față de precedentele lui spectacole pare să-l fi readus pe Savary pe drumul cel drept...

Autorii francezi contemporani, un pic lăsați în umbră de englezi și de clasici, nu produc lucrări mai puțin pasionante; dar izolate. La Essaiion poate fi văzută o nouă piesă a lui Jean Bois, aventurier solitar al teatrului francez, care își montează și-și joacă propriile piese cu mijloace puține și multă subtilitate. Această ultimă piesă, **Titu provizoriu**, este o variațiune pe tema amintirii și a creației, născînd un întreg joc de oglinzi între o emoție din copilărie (un băiat fascinat de o femeie puțin sălbatică), realitatea faptelor și imaginea pe care ar da-o despre acestea un autor de teatru. E o splendidă miniatură.

Totuși, cea mai frumoasă piesă este, fără îndoială, aceea a lui Jean-Christophe Bailly, **Pandora**, pusă în scenă de Georges Lavaudant la TNP Villeurbanne și la Teatrul MC 93 de la Bobigny. Ce autor, ce poet acest Bailly care reinventează mitul Pandorei și o readuce pe Pămînt pe mesagera lui Jupiter pentru ca oamenii să înceteze a-i uita pe zei, adică civilizația, tot ceea ce ne-a hrănit din Antichitate încoace! Piero della Francesca traversează această seară greco-romană care-i face cu ochiul lui Pirandello. Textul, neîndoielnic literar și de o libertate ce îl poate face dificil, îi inspiră lui Lavaudant una dintre cele mai frumoase montări ale sale. Actorii - Carlo Brandt, Michel Aumont, Laura Morante - sînt într-o superbă a treia dimensiune. Este un lucru nou, confecționat cu fragmente de eternitate.

(În românește: A. G.)

SCENA LUMII